

Dorpsontwikkelingsplan Keppel en Eldrik

Inleiding

Voor u ligt het dorpsontwikkelingsplan van de Dorpsraad Keppel en Eldrik.

Dit plan is opgesteld door een werkgroep van inwoners van Keppel en Eldrik.

De werkgroep biedt het dorpsontwikkelingsplan aan als advies, als een visieplan. Het is aan de algemene ledenvergadering van de Vereniging Dorpsraad Keppel en Eldrik om het plan vast te stellen en de uitvoering verder vorm te geven.

De werkgroep adviseert om het dorpsontwikkelingsplan jaarlijks te evalueren en waar nodig bij te stellen. Zo blijft het plan actueel. Gerealiseerde acties kunnen worden afgevoerd en nieuwe acties kunnen worden toegevoegd.

Aanleiding

Er zijn diverse aanleidingen om een nieuw dorpsontwikkelingsplan te maken voor onze woon- en leefomgeving.

De eerste dorpsplannen zijn opgesteld in 2010. Destijds een apart voor Hoog-Keppel en een voor Laag-Keppel, inclusief Eldrik. Ze zijn duidelijk verouderd. Sinds 2010 hebben veel ontwikkelingen plaatsgevonden. Er spelen nu veel nieuwe onderwerpen.

De gemeente Bronckhorst heeft in 2022 een Omgevingsvisie 2035 ('Bronckhorst twee keer zo mooi') vastgesteld. In het kader hiervan is het verstandig om voor de eigen dorpen een dorpsontwikkelingsplan op te stellen. We geven invulling aan de Omgevingsvisie. Dan is het ook voor de gemeente Bronckhorst duidelijk welke visies, ideeën en wensen in de lokale gemeenschap leven.

Ook de dorpsraad Keppel en Eldrik heeft behoefte aan een toekomstgerichte visie op onze woon- en leefomgeving. De dorpsraad kan met het dorpsontwikkelingsplan richting geven aan nieuwe projecten en activiteiten en proactief reageren op ontwikkelingen.

Actuele ontwikkelingen

In de periode van het maken van dit visieplan (2023 t/m 2025) speelden diverse ontwikkelingen. Als deze doorgang vinden hebben ze grote impact op de leefbaarheid in de dorpen. Het gaat bijvoorbeeld over de verkeersbesluiten op de Hummeloseweg, Dorpsstraat en Wehlsedijk en de plannen voor plaatsing van hoge windturbines in Eldrik. In de hoofdstukken 'Verkeer en mobiliteit' en 'Energietransitie' worden deze ontwikkelingen nader benoemd.

Doelen

Het dorpsontwikkelingsplan is een visieplan, bedoeld om te inspireren, om handvaten en richting te geven. Om de discussies op een evenwichtige wijze te starten en te voeren.

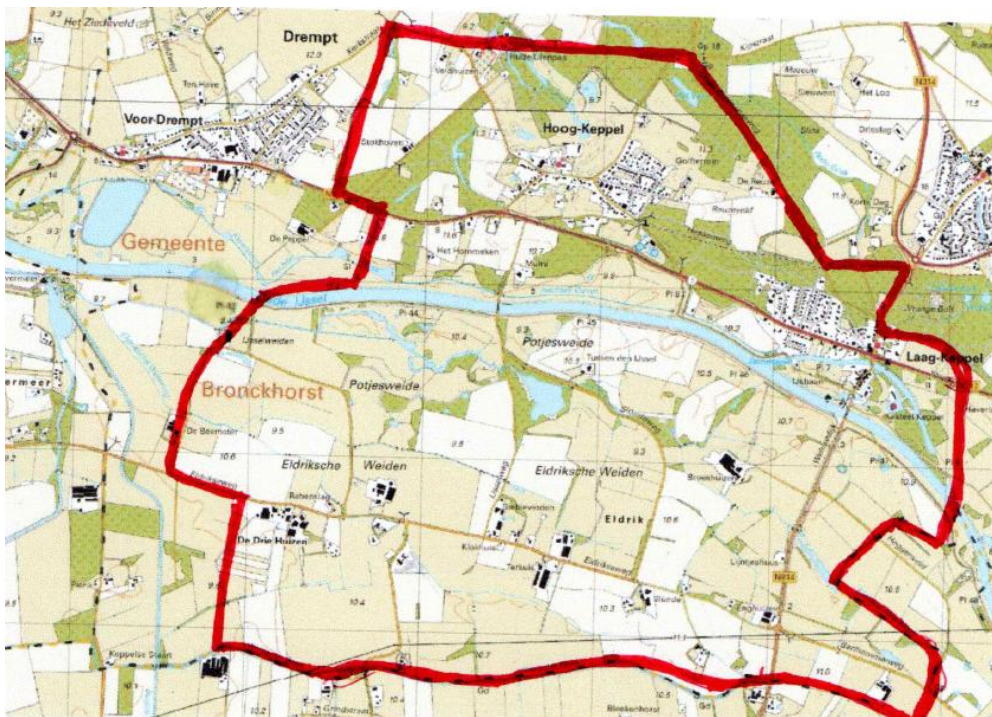
Het dorpsontwikkelingsplan is - met nadruk - niet de plek om vast te leggen dat we 'voor' of 'tegen' bepaalde ontwikkelingen zijn. De discussies moeten in de samenleving, in de werkgroepen, plaatsvinden.

Het dorpsontwikkelingsplan heeft de volgende doelen:

- het beschrijft de visie van inwoners op hun woon- en leefomgeving;
- het legt een basis voor, en geeft richting aan, lokale projecten en activiteiten, voor en door en met inwoners;
- het inspireert en activeert inwoners om aan de slag te gaan met het verbeteren van de woonomgeving;
- het geeft een leidraad voor gesprekken met de gemeente Bronckhorst, in het bijzonder met de gebiedswethouder.

Afbakening

Het dorpsontwikkelingsplan gaat over onze woon- en leefomgeving in al haar hoedanigheden. Dus: fysiek (wegen, groen, bebouwing, landelijk gebied) en ook sociaal (voorzieningen, samenhang, ontmoeting, gezondheid). Ruimtelijk is het gericht op de kernen Hoog-Keppel en Laag-Keppel en het buurtschap Eldrik, inclusief het omringende buitengebied, uiteraard binnen de grenzen van gemeente Bronckhorst.

Zie de bijlagen voor een overzicht van de straten met woningen in het werkgebied.

Het dorpsontwikkelingsplan is gemaakt voor de periode 2026-2035. Het loopt parallel aan de gemeentelijke Omgevingsvisie 2035 ('Bronckhorst twee keer zo mooi').

Status

Het dorpsontwikkelingsplan heeft geen juridische status. Het is geen beleidsplan en ook geen werkplan. Het is een document met inspiratie voor de inwoners van Keppel en Eldrik en voor de dorpsraad.

De algemene ledenvergadering van de Vereniging Dorpsraad Keppel en Eldrik heeft het plan op < datum 2025 > vastgesteld.

Proces van totstandkoming

Een werkgroep van tien inwoners heeft de afgelopen periode gewerkt aan het samenstellen van het dorpsontwikkelingsplan. Alle inwoners konden zich aanmelden voor deelname aan de werkgroep. De leden van de werkgroep hebben per thema beschikbare informatie verzameld en kansen, knelpunten en ontwikkelrichtingen in beeld gebracht. De oude dorpsplannen waren vertrekpunt: ze zijn grondig bekeken, geëvalueerd. Ze bleken te visiearm om er verder mee te kunnen werken.

De werkgroep is begeleid door Vereniging Dorpshuizen en Kleine Kernen (DKK) en heeft diverse informatiebronnen en overheidsplannen bekeken. Er zijn diverse gesprekken gevoerd met inwoners van Keppel en Eldrik.

Op 30 november 2023 organiseerde de werkgroep een 'Bewonersavond'. Aldaar zijn de eerste inzichten en resultaten gepresenteerd. De aanwezigen hebben tijdens die avond tal van aanvullingen en ideeën aangedragen. De werkgroep heeft hiermee de visie verder uitgewerkt en deze op de algemene ledenvergaderingen van 14 november 2024 en 22 mei 2025 nogmaals gepresenteerd. De ontvangen reacties zijn in dank aanvaard en waar mogelijk verwerkt.

1. Algemene visie

Waar staan we nu?

In dit hoofdstuk beschrijven we een toekomstvisie voor Keppel en Eldrik. Het is een schets van de waarden waaraan we als gemeenschap belang hechten: hoe we die gaan behouden, versterken en verder ontwikkelen.

We hebben een beeld van mooi wonen in het groen. Een voortkabbelende Oude IJssel, een oud dorpskerkje op de brink in Hoog-Keppel, een kasteel en een watermolen in Laag-Keppel, akkers en boerderijen in Eldrik, mooie lanen en uitgestrekte bossen, de landgoederen, de golfbaan, een fraai buitenzwembad en een multifunctionele sporthal met een gezellig café. Dat is de plek waar we wonen en werken, samen met onze burens, vrienden en bekenden. Waar we samen - spontaan of georganiseerd - actief zijn bij onder meer het Volksfeest, de intocht van Sinterklaas en bij Proef Keppel.

Dit aantrekkelijke beeld heeft ook een donkere kant. Er komen veel zaken op ons af die soms moeilijk met elkaar door één deur kunnen. Voorbeelden: de plannen voor plaatsing van hoge windturbines in Eldrik, de landbouw in de knel, (te) drukke wegen, een vergrijzende bevolking, weinig betaalbare woningen, voorzieningen die onder druk staan, tekort aan vrijwilligers, effecten van klimaatverandering (te heet, te droog, te nat), afnemende gezondheid, toenemende eenzaamheid, een verschrallend landschap en een alarmerende vermindering van biodiversiteit.

Welke koers gaan we volgen?

Al deze onderwerpen vragen om aandacht. Oplossingen moeten zorgvuldig, in samenhang, worden geformuleerd en afgewogen om te zorgen dat Keppel en Eldrik in de toekomst die fijne, prettige plek zal blijven om te leven, wonen en werken.

Om dit voor elkaar te krijgen kunnen we niet alleen naar anderen blijven kijken, zoals naar de gemeente, de provincie of naar wie dan ook. Wij zullen vooral zelf de koers moeten bepalen. Vanuit herkenning van onze behoeften, belangen en wensen. Vanuit verantwoordelijkheid nemen voor de eigen omgeving.

We kiezen voor het volgende motto:

Eigen Wijs Keppel en Eldrik - Dat zijn wij!

Hoe pakken we het aan?

Bij elke ingreep streven we naar een optimale balans tussen onze gemeenschappelijk gedeelde waarden. Belangrijk is de uiteindelijke meerwaarde van de ingreep voor de gemeenschap.

Bij het innemen van een standpunt over nieuwe ontwikkelingen, kansen of ideeën stellen we de volgende vraag: Wat wint de onze gemeenschap hierbij? Hoe zorgen we dat alle inwoners er wel bij varen?

Vijf gedeelde waarden:

- **Gemeenschapszin:** de zin om contact te maken, om samen iets te ondernemen, om open te staan voor elkaar, elkaar te helpen, betrokken zijn met elkaar en met onze omgeving.
- **Leefbaarheid:** een prettige, gezonde sociale en fysieke leefomgeving, geworteld in en voortbouwend op de historie. Een leefbare plek waar het goed toeven is, niet alleen voor mensen, maar ook voor flora en fauna in de omringende natuur.
- **Verbinding:** het belang van sociale relaties met elkaar en tussen de dorpskernen onderling, en de fysieke verbinding met het omringende landschap.
- **Welvaart:** de materiële welvaart, de mogelijkheid om in onze behoeften te kunnen voorzien, een prettig leven met bestaanszekerheid voor inwoners, bedrijven, boeren en maatschappelijke organisaties. De economische activiteiten en financiële draagkracht leggen de basis onder een gezonde gemeenschap met voorzieningen.
- **Welzijn:** het welbevinden van de inwoners: gezondheid, milieu, veiligheid en sociale cohesie. De kwaliteit van het leven, hier en nu, voor onszelf, maar ook voor toekomstige generaties.

Hoe kan het gaan werken?

We willen zorgen dat ontwikkelingen en activiteiten zodanig op elkaar inwerken dat ze elkaar versterken. Dan wordt één plus één veel meer dan twee.

Enkele voorbeelden:

Nieuwe, betaalbare woningen of alternatieve woonvormen zorgen ervoor dat Keppel en Eldrik toegankelijk is voor jonge, ondernemende, omgevingsbewuste inwoners. Toename van het aantal inwoners helpt om voorzieningen in stand te houden en de vitaliteit van onze leefomgeving te behouden. Met een gevarieerde mix van leeftijdsgroepen is de zorg voor oudere inwoners beter lokaal te organiseren.

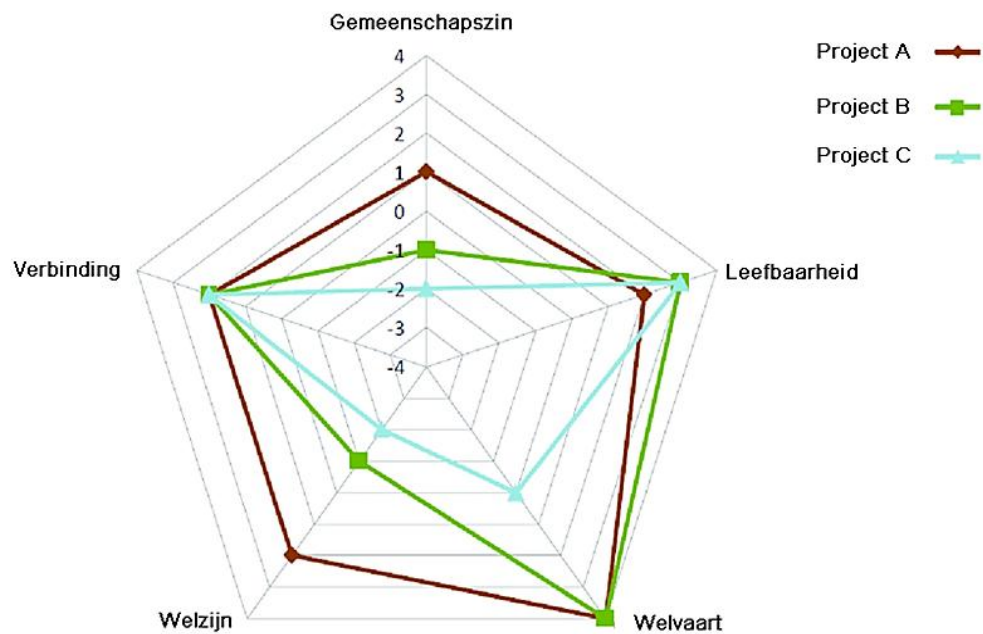
We kunnen samenwerken aan duurzame energieopwekking en energieopslag. De baten van de investeringen kunnen we inzetten ter verbetering van ons woongebied.

Natuur- en landschapsherstel, recreatieve routes en lokale voedselproductie leiden tot nieuwe verdienmodellen in de landbouw. Een groene, afwisselende, natuurrijke omgeving is nodig voor klimaatadaptatie en biodiversiteit. Dat trekt recreanten en kleinschalige bedrijvigheid aan. Het nodigt uit om buiten te bewegen en elkaar te ontmoeten. En dat is goed voor onze mentale en fysieke gezondheid.

Onze gezondheid kan worden ondersteund door te werken aan verkeersluwe, veilige wegen in de dorpen en door de drukte op de doorgaande verbindingen beter te reguleren. Dorpen zonder drukke wegen vergroten de leefbaarheid en maakt het ontmoeten van dorpsgenoten makkelijker. En dat is dan weer goed voor de gemeenschapszin.

Welk instrument gebruiken we?

Om de betekenis van nieuwe ontwikkelingen voor de verschillende waarden helder in beeld te brengen, maken we gebruik van een 'spinnenweb'. Het spinnenwebmodel visualiseert hoe de waarden 'Leefbaarheid', 'Verbinding', 'Gemeenschapszin', 'Welvaart' en 'Welzijn' terugkomen in een nieuwe ontwikkeling. De totale meerwaarde van het project voor de gemeenschap is in één oogopslag zichtbaar en vergelijkbaar.

Uitwerking per thema

In de volgende hoofdstukken geven we per thema een uitwerking van deze visie. We hebben de volgende thema's gekozen:

- Wonen
- Gezondheid en Welzijn
- Groen, Natuur en Landschap
- Mens en Omgeving
- Landbouw
- Verkeer en Mobiliteit
- Energietransitie

We beschrijven per thema een visie en een ambitie. Voor elk thema geven we suggesties voor uitwerking. Het is aan de algemene ledenraad, de inwoners, de werkgroepen om de visie om te zetten in concrete plannen, acties en projecten.

2. Wonen

Wat verstaan we eronder?

Wonen is een basisrecht. Voor jong en oud, voor oorspronkelijke inwoners en voor nieuwkomers. Wonen in vitale kernen betekent meer dan alleen het hebben van een huis. Het gaat evengoed om sociale cohesie, klimaatvriendelijk wonen en over een gezonde leefomgeving.

In Keppel en Eldrik is de realiteit helaas anders. We hebben een vergrijzende bevolking, die woont in veelal te grote, niet-energiezuinige huizen. Jongeren, die geen betaalbare woning kunnen vinden en bij de ouders blijven inwonen of naar elders verhuizen. Gezinnen, die niet kunnen doorstromen en blijven wonen in te krappe huizen. We hebben geen plek voor juist diegenen die de gemeenschap een nieuwe impuls zouden kunnen geven. Ze trekken weg of komen hier überhaupt niet wonen. Het is een vicieuze cirkel, die niet gunstig is voor de ontwikkeling van vitale kernen.

Dit moet anders. We willen creatieve oplossingen vinden voor de behoeften van inwoners en nieuwkomers. Het gaat dan om het realiseren van mogelijkheden: een starterswoning, een doorgroei- of een seniorenwoning. We denken aan woningsplitsing, erfsplitsing, collectieve en flexibele woonvormen, wonen in het groen of op het water: Keppel en Eldrik heeft al deze mogelijkheden.

Wat zeggen inwoners?

“We willen graag geschikte huizen voor zowel jonge mensen, oude mensen als gezinnen”.

“Wonen met oog voor elkaar”.

“Zorg dat er betaalbare woningen zijn voor jongeren. Hiermee houden we de dorpen leefbaar! Alle verenigingen, tradities, feesten maar ook onze mooie omgeving wordt zo in stand gehouden.”

Wat willen we bereiken?

De manier waarop we wonen kan contact tussen mensen stimuleren. Meer contact maakt onze dorpen leefbaar. In Keppel en Eldrik willen we huizen die aantrekkelijk zijn voor verschillende mensen. We geven ruimte aan nieuwe en creatieve woonvormen die passen bij het kleinschalige en gevarieerde karakter van onze dorpen. Bij de bouw van nieuwe huizen richten we ons op het aantrekken van een brede groep woningzoekenden.

Wat is onze inzet?

1. We willen meer verschillende mensen in de kernen door de woningvoorraad aan te passen aan de woonbehoeften van verschillende leeftijden en doelgroepen.
2. We stimuleren het samen leven met nieuwe en creatieve woonvormen.
3. We letten bij het bouwen van nieuwe huizen dat ze goed zijn voor het klimaat en geen energie verspillen.

Suggesties voor uitwerking

- a. Kijk welke huizen er nu zijn en wat voor woningen (toekomstige) bewoners nodig hebben. Krijg een goed beeld van de huidige situatie en de wensen.
- b. Maak een plan hoe we bestaande huizen beter kunnen gebruiken én of er nieuwe woningen nodig zijn. Zorg dat mensen kunnen doorstromen naar een woning die beter past. Denk aan ondernemers die vanuit huis willen werken.
- c. Zoek uit welke woonvormen passen bij het karakter van onze dorpen en voldoen aan de vijf waarden die we belangrijk vinden.
- d. Werk aan een plan voor creatieve woonvormen op de voormalige sportvelden HC'03 in Hoog-Keppel. Zorg dat in het plan de drie punten van onze inzet samenkomen.

- e. Bedenk een plan voor andere vormen van wonen in Eldrik, zoals kleine huisjes ('*uuthuuskes*'), het splitsen van woningen of woonplekken in het landschap waar mensen te gast zijn.
- f. Maak gebruik van slimme vernieuwende ideeën die er al zijn in de Achterhoek en elders.
- g. Maak een plan om woningen te bouwen die bestand zijn tegen bestand tegen het veranderende klimaat.

3. Gezondheid en welzijn

Wat verstaan we eronder?

Gezondheid en welzijn in Keppel en Eldrik betekent: iedereen werkt samen om een fijne plek te maken voor alle inwoners. Er is aandacht voor lichamelijke gezondheid, sociale contacten, een prettige leefomgeving en een gevoel van betekenis. Door op deze manier samen te werken ontstaat een gemeenschap waar mensen niet alleen gezonder zijn, maar ook meer tevreden en gelukkig.

De toenemende vergrijzing vormt een bedreiging voor het lichamelijke en mentale welzijn van onze inwoners. We zien een toenemende druk op de zorgvoorzieningen en afnemende mogelijkheden om actief deel te nemen aan het dorpsleven. Tegelijkertijd kent onze gemeenschap veel waardevolle initiatieven, zoals Stichting Wandelpaden, het vrijwilligerswerk bij het zwembad en de sporthal, Proef Keppel, de dorpskerk, kerkhof, Samen Tafelen, de Hoogstambrigade Ulenpas en vele andere activiteiten. Inwoners steken hier veel positieve energie in. En dat wordt door de gemeenschap zeer gewaardeerd.

Toch moet onze leefomgeving worden versterkt om een gezonde leefstijl en sociale contacten nog beter te ondersteunen. Door de groeiende kloof tussen de zorgvraag en het zorgaanbod komen zowel de kwaliteit van leven als de duurzaamheid van onze gemeenschap steeds meer onder druk te staan.

Wat zeggen inwoners?

“Zorg ook, als mantel, voor je oudere burens.”

“Sociale activiteiten zijn belangrijk.”

“Het Hessenbad is een belangrijke sociale ontmoetingsplek voor oudere vrijwilligers.”

Wat willen we bereiken?

Inwoners van Keppel en Eldrik voelen zich lichamelijk gezond en mentaal goed. Ze zitten lekker in hun vel, zijn actief, hebben sociale contacten en genieten van een fijne leefomgeving.

Wat is onze inzet?

1. We verbeteren het welzijn en de levenskwaliteit van inwoners door hen aan te moedigen actief te blijven en gezond ouder te worden.
2. We versterken de gemeenschapszin door bewoners te betrekken bij activiteiten en sociale bezigheden. We stimuleren *noaberschap*, zodat inwoners die extra hulp nodig hebben, kunnen blijven meedoen.
3. We creëren een fijne leefomgeving die uitnodigt om zowel fysiek als sociaal betrokken te zijn.

GEZONDHEID & WELZIJN

Suggesties voor uitwerking

- Stimuleer (met behoud van bestaande activiteiten) initiatieven om (oudere) inwoners in staat te stellen actief te zijn.
- Maak gericht op jongeren en jonge gezinnen om de leefomgeving voor hen aantrekkelijk te maken.
- Ontwikkel samen met Stichting Welzijn initiatieven om mensen actief bij elkaar te brengen. Een voorbeeld: uitbreiding van het maandelijkse 'Samen Tafelen'.
- Ontwikkel samen met vertegenwoordigers van verschillende verenigingen initiatieven om jong en oud actief te betrekken bij het verenigingsleven.
- Ontwikkel voorstellen om de omgeving beweegvriendelijk te maken. Denk aan wandelpaden, fietspaden, beweegroutes.
- Ontwikkel voorstellen die jongeren en jonge gezinnen aantrekken. Denk aan activiteiten op de Oude IJssel (bv suppen, kanoën). Maak gebruik van het zwembad en de sporthal. Denk aan de buitenruimte (klimpark) en hangplekken. Ontwikkel de huidige speelruimtes tot aantrekkelijke ontmoetingsplekken voor kinderen.
- Maak een plan om te zorgen dat inwoners die minder goed kunnen deelnemen, toch kunnen deelnemen aan verschillende activiteiten.
- Ontwikkel een programma van wensen voor een plek voor samenkomst en ontmoeting van en voor inwoners van Keppel en Eldrik. Een plek waar men elkaar treft en waar activiteiten plaats kunnen vinden. Hou rekening met de diversiteit van de inwoners (leeftijd, achtergrond).

4. Groen, natuur en landschap

Wat verstaan we eronder?

‘Groen, natuur en landschap’ gaat over onze natuurlijke omgeving, zowel in de dorpen als in het buitengebied. Denk bijvoorbeeld aan straatbomen, groenplekken, tuinen, erven, singels, knotbomen, bermen, bosjes, water en oevers. Belangrijk voor mensen maar ook voor de flora en fauna in onze woonomgeving. Wereldwijde ontwikkelingen (zoals afname van biodiversiteit, het verdwijnen van groen en bomen door verstening en klimaatverandering) gaan niet aan ons voorbij. Ze hebben hun weerslag op onze woonomgeving.

Wat zeggen inwoners?

“Plant meer bomen langs de straten en bescherm oude bomen in tuinen.”

“We hebben een prachtige omgeving, ondersteun de landgoederen zodat ze blijven zoals ze zijn, maar maak ze wel meer toegankelijk met nieuwe wandelpaden.”

“Zorg voor meer biodiversiteit: plant houtwallen en vogelbosjes aan, hang vogelkastjes op en ga natuurvriendelijk maaien.”

Wat willen we bereiken?

Onze dorpen zijn ‘groen’ met veel bomen. De kernen zijn verbonden met het omringende landschap, met de rivier, de bossen, de weilanden en de akkers. Het groen is gevarieerd en is van duurzame kwaliteit. Dat is goed voor de natuur, maar ook noodzakelijk voor onze aanpassing aan het veranderende klimaat. Het groen zorgt voor mogelijkheden om te ontspannen en draagt bij aan de leefbaarheid van onze dorpen.

Wat is onze inzet?

1. Versterken van de identiteit van onze dorpen en buurtschappen met behulp van groen.
2. Verhogen van biodiversiteit.
3. Herstel en versterking van landschappelijke waarden.

Suggesties voor uitwerking

- Maak per kern een vergroeningsplan met aandacht voor cultuurhistorie, biodiversiteit, klimaat, leefbaarheid en recreatief medegebruik. Dit kan door per kern te kiezen voor een krachtig beeld. Bijvoorbeeld 'historisch brinkdorp in een bosrijk landschap' (Hoog-Keppel), 'lommerrijk kasteelstadje tussen bos en rivier' (Laag-Keppel) en 'landschappelijk boerderijenlint in het landschap van de Oude IJssel' (Eldrik). Concrete voorbeelden: herstel van het historische groene karakter van de brink van Hoog-Keppel, herstel van de laanbeplanting langs de Rijksweg, vergroening van de erven in het boerderijenlint van Eldrik.
- Maak voorstellen voor ecologisch maaibeheer van grasvelden en bermen, voor aanleg van gevarieerde bes- en bloemrijke beplantingen, voor vergroening van tuinen, en voor faunavoorzieningen. Maak gebruik van bestaande (gemeentelijke) regelingen als boomplantacties en beschikbaar stellen van zaadmengsels.
- Maak een landschapsplan met aandacht voor cultuurhistorie, biodiversiteit, klimaat, leefbaarheid en recreatief-medegebruik. Denk aan herstel en versterking van landschapselementen, zoals bomenrijen, knotbomen, hakhout, kleine bosjes, hooilanden, oude rivierarmen en laagtes.

5. Mens en leefomgeving

Wat verstaan we eronder?

De leefomgeving omvat de hele openbare buitenruimte: wegen, wandelpaden, groenperken, speelplekken, lichtmasten, bankjes, borden, bushokjes. Dus, alle voorzieningen in onze omgeving waar we gebruik van maken en die onze woonomgeving functioneel maken. Bijvoorbeeld om ons veilig voort te bewegen, te ontmoeten, te spelen, zelfvoorzienend te zijn, te wandelen. Om dit blijvend te kunnen doen is voortdurend aandacht nodig voor onderhoud, renovatie en soms toevoeging van nieuwe voorzieningen. Het is daarbij een opgave om in te spelen op het veranderende klimaat. We hebben te maken met meer regen, zwaardere buien, langdurige droogte, hogere temperaturen, zwaardere stormen.

Wat zeggen inwoners?

“Zorg voor meer recreatiemogelijkheden: uitbreiden wandelpadennet en reguleer mountainbikers via een eigen route”

“Ik zou het leuk vinden als er een gezamenlijk voedselbos, boomgaard of moes- of kruidentuin tuin in het dorp zou zijn”

Wat willen we bereiken?

De voorzieningen in onze omgeving zijn functioneel ingericht en goed onderhouden. Dit dempt de gevolgen van klimaatverandering. De voorzieningen zijn uitnodigend voor mensen om naar buiten te gaan, te bewegen, elkaar te ontmoeten, samen dingen te organiseren. Dit geldt voor de dorpen en omringend gebied.

Wat is onze inzet?

1. We zorgen voor voorzieningen die bijdragen aan groene, klimaatbestendige en leefbare dorpen.
2. We zetten voorzieningen in om het ontmoeten, het bewegen, het spelen en het sporten in het groen en het landschap te verbeteren en te vergroten.
3. Voorzieningen zijn gericht op het herstellen van de samenhang tussen dorpen en landschap.

Suggesties voor uitwerking

- Maak per kern een plan voor de leefomgeving met aandacht voor klimaat, leefbaarheid, recreatief medegebruik, cultuurhistorie en biodiversiteit. Enkele voorbeelden: aanleggen van groene ontmoetingsplekken, vergroening van tuinen en erven, behoud van waardevolle bomen en oude struiken, versterken van de kwaliteit en het aantrekkelijke karakter van het dorpsgroen.
- Maak een plan voor het verbeteren van speelmogelijkheden voor kinderen door speelaanleidingen in het groen.
- Maak een plan voor het verbeteren van beweegmogelijkheden, met extra aandacht voor ouderen.
- Onderzoek de mogelijkheden voor herstel van het jaagpad langs de Oude IJssel.
- Onderzoek de mogelijkheden voor herstel en aanvulling van het historische, groene padennetwerk op basis van een padenplan. Heb aandacht voor groene ommetjes vanuit de dorpen, verbeter de toegankelijkheid voor minder-validen. Laat het samen gaan met landschapsherstel, landschapsontwikkeling en landbouwtransitie.

6. Landbouw

Wat verstaan we eronder?

Landbouw is van oudsher een belangrijke activiteit op het Nederlandse platteland. Voor voedselproductie, maar ook voor de inrichting en het onderhoud van karakteristieke landschappen met bijbehorende natuur en sociale banden tussen boerderijen, dorpen en landgoederen.

Sinds de jaren '50 van de vorige eeuw is hier stapsgewijs veel veranderd. De primair economische benadering van het boerenbedrijf heeft geleid tot een hogere voedselproductie. Dit is gepaard gegaan met een zwaardere belasting van het milieu, het verdwijnen van karakteristieke landschappen en met afname van biodiversiteit. Door de schaalvergroting is de afstand tussen boer en burger groter geworden.

Deze economische benadering loopt tegen de grenzen aan van de draagkracht van het milieu. Het is steeds duidelijker dat een innovatieve aanpak nodig is om tot een toekomstgerichte en duurzame landbouw te komen. De verantwoordelijkheid hiervoor rust niet alleen op de schouders van de agrarische sector. Het is een zorg van de hele maatschappij.

De ontwikkelingen gaan niet voorbij aan Keppel en Eldrik. Het gebied is rijk aan grote veehouderijen. De komende decennia is het een uitdaging om te werken aan transitie naar duurzame landbouw met economisch perspectief voor agrarische bedrijven. Daarbij kan ruimte ontstaan voor herstel van landschapswaarden, natuurwaarden en sociale banden tussen boeren en burgers.

Wat zeggen inwoners?

“Boeren zijn belangrijk voor de identiteit van ons gebied. Maak plannen samen met hen”.

“Versterk het contact tussen boeren en burgers. Boeren werken in en aan onze woonomgeving. Burgers kunnen een rol spelen in de transitie naar duurzame landbouw”.

“Geef boeren een rol in het beheer van het landschap zodat het onderdeel kan worden van hun nieuwe verdienmodel”.

Wat willen we bereiken?

Landbouw is belangrijk voor het buitengebied. We zorgen voor economisch sterke en toekomstgerichte bedrijven. De landbouwsector vernieuwt en ontwikkelt zich naar verschillende manieren van duurzaam boeren. Hierbij gaat de manier van produceren samen met de natuur, het landschap en de recreatie.

Bij de landbouw ligt de focus op het maken van (lokale) kringlopen, nieuwe manieren van produceren en alternatieve landbouwproducten en duurzaam energieverbruik. Waar mogelijk worden de producten verkocht in de regio. Landbouw is belangrijk voor de identiteit van het

buitengebied. De vernieuwing in de landbouw bevordert de sociale contacten tussen inwoners van Eldrik en naburige dorpen.

Wat is onze inzet?

1. Zorgen voor economisch sterke en toekomstgerichte landbouwbedrijven.
2. Versterken van de sociale en fysieke verbinding tussen dorpen en het buitengebied.
3. Werken aan een aantrekkelijk en biodivers agrarisch landschap.

Suggesties voor uitwerking

- a. Organiseer inspiratie- en ideeënbijeenkomsten voor landbouwinitiatieven.
- b. Onderzoek de kansen voor agrarische concepten, waarin boeren en afnemers samenwerken (<https://herenboeren.nl>).
- c. Onderzoek mogelijkheden voor lokale energieontwikkeling waarbij boer een centrale rol speelt.
- d. Ontwikkel een lokaal landbouwakkoord.

- e. Onderzoek de aanleg van nieuwe (of herstel van verdwenen) wandel- en fietspaden in het agrarische buitengebied, met verbinding naar de dorpen.
- f. Ontwikkel lokale afzetmogelijkheden van agrarische producten.
- f. Maak een landschapsplan waarin aandacht voor cultuurhistorie, biodiversiteit, klimaat, leefbaarheid en recreatief medegebruik in samenhang met of als onderdeel van landbouwkundige bedrijvigheid. Herstel en versterk landschapselementen zoals bomenrijen, knotbomen, hakhout, kleine bosjes, hooilanden, oude rivierarmen en laagtes.

7. Verkeer en mobiliteit

Wat verstaan we eronder?

Het werkgebied Keppel en Eldrik wordt doorkruist door verkeersaders die de Achterhoek verbinden met de rest van het land. Deze verkeersaders hebben invloed op de leefbaarheid in de dorpen en buiten de bebouwde kom. Toenemende verkeersdruk zorgt voor geluidsoverlast, uitstoot van schadelijke gassen en onveiligheid voor alle deelnemers aan het verkeer. Dit heeft een negatieve impact op de leefbaarheid van onze woonomgeving.

In de dorpskernen en op de kleine plattelandswegen is het drukker dan wenselijk. Sluipverkeer en grote landbouwvoertuigen zorgen ervoor – als het verkeer hard rijdt of veel geluid maakt – dat inwoners zich minder veilig voelen.

Wat zeggen inwoners?

“Ik voel me onveilig op de Rijksweg, met name op de ventweg. Files en grote landbouwvoertuigen zorgen voor gevaarlijke situaties”.

“Het situatie in de Dorpsstraat en het sluipverkeer op de Eldrikseweg is een regionaal probleem.”

“De wegen in de bebouwde kom zijn erg druk en gevaarlijk! Er wordt te hard gereden, er zijn geen trottoirs en geen zones voor voetgangers”.

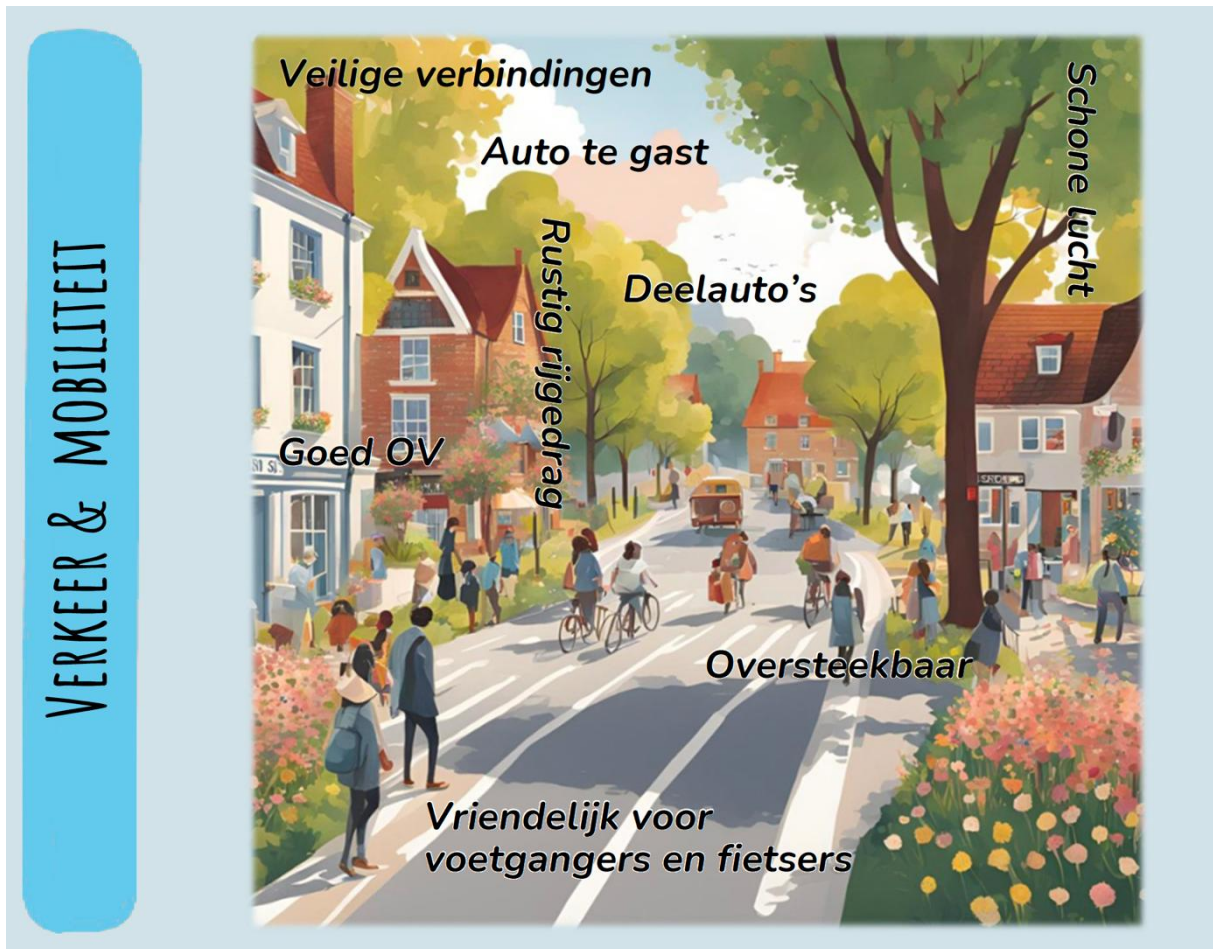
Wat willen we bereiken?

In de woonstraten van onze dorpen is de auto te gast. De straten zijn in gebruik voor lokaalverkeer. De Rijksweg is de regionaal-verbindende verkeersweg vanuit de dorpen naar het oosten (Doetinchem) en westen (Doesburg, Dieren). De inrichting van de woonstraten en de verkeerswegen nodigen uit tot rustig rijgedrag. De inrichting ondersteunt de dorpse uitstraling. Overlast van geluid, trillingen en fijnstof is voor inwoners zo gering mogelijk en blijft sowieso binnen de wettelijke normen. Voetgangers en fietsers hebben voorrang en kunnen zich veilig verplaatsen en eenvoudig oversteken. Goede openbare vervoersverbindingen naar de regio en gebruik van (elektrische) deelauto's dragen bij aan de mobiliteit van alle inwoners.

Wat is onze inzet?

1. We zorgen voor verkeersveilig ingerichte straten en wegen, passend bij het dorpse karakter.
2. We lossen knelpunten op en beperken de overlast van regionaal verkeer.
3. We realiseren veilige verbindingen en oversteekplaatsen voor voetgangers en fietsers

Suggesties voor uitwerking

- a. Richt de woonstraten in als '*leefstraten*' met dorpskarakter. De auto is te gast. Voetgangers en fietsers krijgen ruim baan. Breng extra groenelementen aan, pas elementverharding toe in plaats van asfalt.
- b. Onderzoek de mogelijkheid van inrichting van straten als woonerf.
- c. Voer op de Rijksweg snelheid beperkende maatregelen in. Bepleit verlaging van de snelheid in de bebouwde kom van Laag-Keppel, en ter hoogte van Hoog-Keppel.

- d. Vul de laanbeplanting langs de Rijksweg aan tussen het kruispunt met de Hummeloseweg (Laag-Keppel) en het kruispunt met de Burgemeester Vrijlandweg (Hoog-Keppel). Dit versterkt het groene dorpskarakter.
- e. Onderzoek de overlast van het landbouwverkeer in de dorpen. Kom in samenspraak met alle betrokkenen tot gezamenlijke afspraken.
- f. Maak een plan om sluipverkeer te weren op de IJsselweg, Jonker Emilweg, Burgemeester Vrijlandweg, Monumentenweg en Prinsenweg.
- g. Maak een plan om te hard rijden op de Eldrikseweg te beletten. Hou ruimte voor het landbouwverkeer.
- h. Maak een plan voor extra oversteekplaatsen op de Rijksweg in Laag-Keppel.
- i. Maak gebruik van de kennis en ervaring die de klankbordcommissie de afgelopen periode heeft opgedaan voor Laag-Keppel. Alle mogelijkheden om tot een oplossing te komen voor de overbelasting van de Hummeloseweg en de Dorpsstraat zijn onderzocht. Veel inwoners pleiten voor een nieuwe brug over de Oude IJssel, maar het doortrekken van de Sliekstraat is geen optie. Het lost de drukte op de Hummeloseweg niet op. Aanleg zou dwars door een Natura2000 gebied gaan. De aanlegkosten zouden veel te hoog worden. Bij Rijkswaterstaat hebben ruim 200 projecten hogere prioriteit vanwege een hogere verkeersintensiteit.

8. Energietransitie

Wat verstaan we eronder?

De klimaatverandering van de laatste veertig jaar is het gevolg van menselijk handelen. Het omvangrijke gebruik van fossiele brandstoffen zorgt voor een broeikaseffect. Klimaatverandering is een bedreiging voor het welzijn, en zelfs het voortbestaan van de mens.

Het is ieders verantwoordelijkheid het gebruik van (fossiele) energie te verminderen. Echter, meer mensen gebruiken steeds meer energie. Energieverbruik gaat samen met gemak. Het terugdringen van energieverbruik vergt dus een inspanning op alle aspecten van ons leven: wonen, werken, mobiliteit, communicatie. Het vergt in feite een gedragsverandering van eenieder.

Gemeente Bronckhorst streeft naar een energieneutraal functioneren in 2050. Het plan daartoe moet in 2030 klaar zijn. Het plan moet voldoen aan de Omgevingsvisie, dat wil zeggen: het moet ruimte geven aan de aanleg van concrete voorzieningen en het moet de samenleving versterken. De maatregelen moeten draagvlak hebben en moeten leiden tot een situatie waarin geen gebruik meer wordt gemaakt van aardgas.

Wat zeggen inwoners?

“We willen graag participeren in een gemeenschappelijk project om energie op te wekken en energie op te slaan.”

“Ik steun initiatieven die structureel bijdragen aan de energietransitie, mits rekening wordt gehouden met de leefomgeving van bewoners.”

“Wij willen het overschot aan opgewekte energie slim benutten door collectieve opslag in accu's, warmwater, stenen of door elektrische auto's.”

“We zien grote onrust, bezorgdheid en verontwaardiging rond de plannen om hoge windturbines in Eldrik te plaatsen. Ze hebben hevige effecten op gezondheid, landschap, recreatie, leefbaarheid, sociale cohesie.”

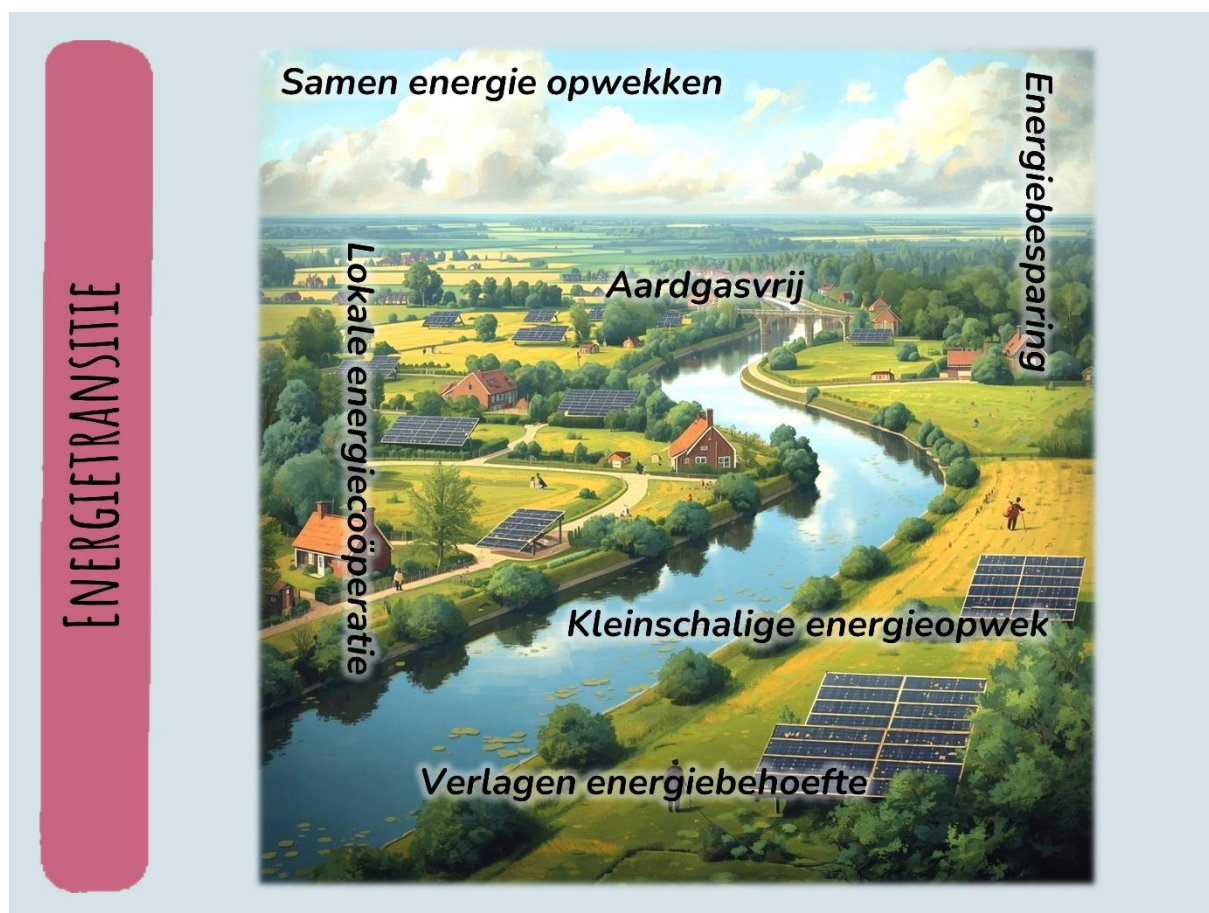
Wat willen we bereiken?

Onze dorpen zijn energieneutraal. Alle energie die we nodig hebben, wekken we zelf op en is hernieuwbaar. Opgewekte energie die we niet direct nodig hebben, slaan we tijdelijk op. Opwek en opslag van energie regelen we samen met elkaar op straat-, buurt- en dorpsniveau. De plannen zijn efficiënt, haalbaar en laagdrempelig zodat iedereen hieraan mee kan doen. We gaan slim en zuinig om met de beschikbare energie.

Voor renovatie, uitbreiding of nieuwbouw van onze huizen gebruiken we natuurlijke bouwmaterialen die zoveel mogelijk lokaal zijn geproduceerd.

Wat is onze inzet?

1. We brengen per gebouw in kaart wat er nodig is om het gebouw aardgasvrij te maken, inclusief de planning en financiering. We zorgen ervoor dat alle woningen goed geïsoleerd zijn en we gaan bewust en efficiënt met energie om.
2. We onderzoeken per wijk of straat een gezamenlijke aanpak voor het opwekken en opslaan van energie.
3. We zorgen voor draagvlak (op het niveau van meebeslissen) als het gaat om voorzieningen van algemeen belang. We betrekken bewoners actief via verschillende vormen van participatie: informeren, raadplegen, adviseren, samen uitvoeren, meebeslissen of zelf doen.

Suggesties voor uitwerking

- a. Maak een concreet, gedeeld plan van aanpak per adres voor elektrificatie van verwarming met een financieringsplan.
- b. Maak een concreet, gedeeld plan van aanpak per straat of buurt, inclusief financieringsplan, voor collectieve vormen van energieopwekking en – opslag.
- c. Maak een concreet, gedeeld plan voor een democratisch proces, dat leidt tot een gebiedsgericht plan waarin algemene voorzieningen ruimtelijk en financieel zijn

ingebod en negatieve effecten zijn gecompenseerd. Denk bijvoorbeeld vooraf de onderhandelingsruimte en de algemeen geldende randvoorwaarden.

- d. Maak een concreet, gedeeld plan over wat er per monumentaal pand gedaan moet worden om het gasvrij te maken.
- e. Onderzoek alternatieven voor windturbines, zoals kleinschalige, lokale energie-opwek en lokaal gedragen initiatieven.

9. Organisatie

Voor de uitvoering van het dorpsontwikkelingsplan adviseren we te werken met een duidelijke structuur. Per thema gaat een werkgroep van betrokken inwoners aan de slag met het uitwerken van suggesties, plannen en activiteiten. Een regiegroep houdt de grote lijnen in de gaten en bewaakt de samenhang tussen de activiteiten en projecten van de werkgroepen.

We geven een eerste aanzet voor een werkwijze en een organisatiestructuur. De bedoeling is om in de praktijk tot de meest passende manier van werken te komen.

De regiegroep

De regiegroep houdt het overzicht en zorgt dat alle werkgroepen goed samenwerken. Ze kijkt of de plannen passen bij wat we als dorp belangrijk vinden. De beschreven waarden (zie hoofdstuk 2) zijn hierbij leidend.

De regiegroep bestaat uit:

- 1 bestuurslid van de dorpsraad
- 1 lid uit elke werkgroep

De regiegroep komt éénmaal per kwartaal samen om de voortgang te bespreken en overzicht te houden over het werk van de verschillende werkgroepen. De regiegroep evalueert jaarlijks het Dorpsontwikkelingsplan en stelt het plan waar nodig bij. Zo blijft het plan actueel. De regiegroep koppelt viermaal per jaar terug naar de dorpsraad.

Waar nodig bevordert de regiegroep afstemming en samenwerking tussen werkgroepen.

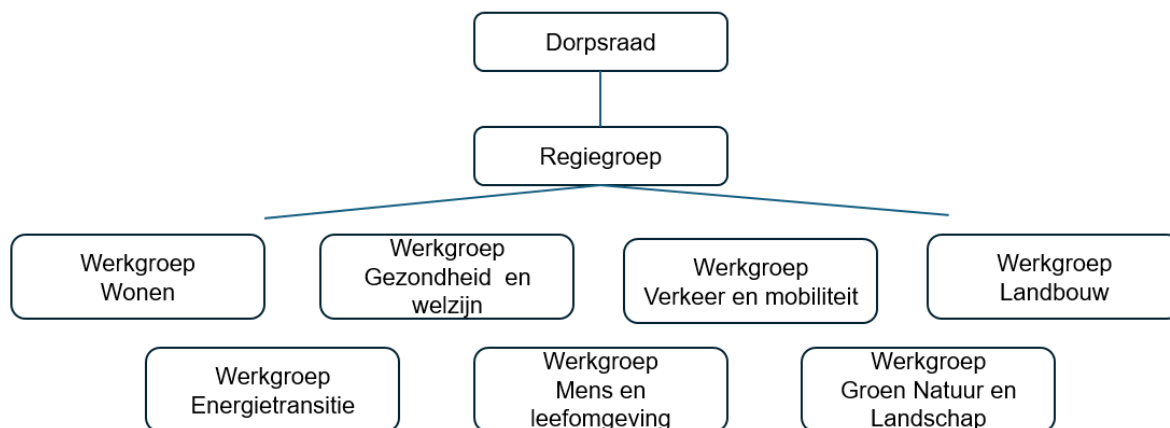
De werkgroepen

Voor elk thema in het dorpsontwikkelingsplan is er een werkgroep. Hierin zitten inwoners die willen meedenken en meewerken. Deelname is op vrijwillige basis en zonder last of ruggenspraak. Elke werkgroep:

- bestudeert de suggesties voor uitwerking zoals beschreven bij elk thema. Ze maakt onderscheid tussen korte en lange termijn acties. In de beginfase ligt de focus op het bedenken en uitvoeren van kleine, concrete en kansrijke acties met snel resultaat. Dit enthousiasmeert en laat zien dat er echt iets gebeurt. Het kan ervoor zorgen dat meer inwoners mee gaan doen. Gebruik succesvolle acties in andere dorpen/gemeenten om hiervan te leren en eventueel acties over te nemen.
- kijkt of de plannen passen bij de centrale waarden (zie hoofdstuk 2).
- gebruikt daarbij het spinnenwebmodel als hulpmiddel (zie hoofdstuk 2).
- rapporteert naar de regiegroep.

De werkgroepen voeren hun taak zelfstandig uit, maar stemmen regelmatig af met de regiegroep. Ze bepalen zelf wanneer en hoe vaak ze bijeenkomen.

Onderstaande schema geeft een beeld van de voorgestelde organisatiestructuur:

BIJLAGE 1 Keppel en Eldrik in cijfers

Bron: www.allecijfers.nl

	Hoog-Keppel	%	Laag-Keppel met Eldrik	%	Werkgebied totaal
Inwoners 2025	497		544		1041
Inwoners 2016	500		564		1064
Daling	- 3	0,6%	-20	3,6%	
Mannen	248	50%	252	46%	500
Vrouwen	253	50%	293	54%	546
Geboorte per 1000	4		2		
Sterfte per 1000	10		17		
00-15 jaar	40	8%	54	10%	94
15-25 jaar	41	8%	52	9%	93
25-45 jaar	70	14%	63	11%	133
45-65 jaar	147	29%	175	32%	322
65 +	206	41%	206	37%	412
Ongehuwd	168	33%	185	34%	353
Gehuwd	239	48%	282	52%	521
Gescheiden	55	11%	34	6%	89
Verweduwd	40	8%	44	8%	84
Hoog opgeleid	161	46%	151	12%	312
Middel opgeleid	124	36%	132	41%	256
Laag opgeleid	62	18%	40	47%	102
Inkomen gemiddeld	€ 31.567		€ 41.200		
Adressen	280		283		563
Huishoudens	237		240		477
Woningen	243		253		496
Bedrijfsvestigingen	92		125		217
Binnen bebouwde kom		88%		81%	
Buiten bebouwde kom		12%		19%	
Koop		84%		77%	
Huur corporaties		9%		3%	
Huur overig		7%		20%	
Bewoond		94%		93%	
Onbewoond		6%		7%	
Eengezins woning		86%		90%	
Meergezins woning		14%		10%	
Bouwjaar <1995		79%		96%	
Bouwjaar >1995		21%		4%	
WOZ 2024	€ 554.078	204%	€ 559.245		
WOZ 2013	€ 271.958	100%	€ 285.895		
Energie label F tm B		82%		89%	
Energie label A tm +		18%		11%	
Gas gebruik 2024 in m ³	1272	47%	1352	47%	
Gas gebruik 2013 in m ³	2699	100%	2847	100%	
Elektriciteit 2024 in kWh	3299	80%	3525	83%	
Elektriciteit 2013 in kWh	4118	100%	4230	100%	
Personenauto's	330		371		701

Kenmerken t.o.v. het landelijk gemiddelde

Hoog Keppel

- Herkomst inwoners 89% NL (en 6% EU) landelijk: 72% NL
- Veel inwoners zijn ouder dan 65 jaar: 43% landelijk: 20%
- Veel ouderen (41%) in dure huizen (> € 554.000) landelijk: 21% in > € 379.000
- Veel huishoudens zonder kinderen: 50% landelijk: 29%
- Veel personen met een AOW-uitkering: 38% landelijk: 18%
- Veel zelfstandigen: 29% landelijk: 16%

Laag-Keppel met Eldrik

- Herkomst inwoners 94% NL (en 3,5% EU) landelijk 72% NL
- Veel inwoners ouder dan 65 jaar: 39% landelijk: 20%
- Veel ouderen (38% in dure huizen (> € 559.245) landelijk: 21% in > € 379.000
- Hoge sterfte per 1000 inwoners: 17 landelijk: 10
- Weinig werknemers: 65% landelijk: 84%
- Veel zelfstandigen: 35% landelijk: 16%

Tabel: straten in het werkgebied

Hoog-Keppel	Laag-Keppel	Eldrik
Dubbeltjesweg	Dorpsstraat	Barlhammerweg
Burg van Panhuysbrink	Hummeloseweg	Beemsterweg
Burg Vrijlandweg	Bernhardlaan	Pieriksestraat
Jonker Emilweg	Jan de Jagerlaan	Eldrikseweg
Rijksweg t/m nr 60	Julianalaan	IJsselweg
Schoolstraat	Kolenweg	Lendenstraat
AG Noijweg	Nachtegaalplein	Wehlsedijk
Van Schuijlenburchweg	Oude Zutphenseweg t/m nr 8	
Monumentenweg	van Pallandtlaan	
Hessenweg	van der Hardt Abersonlaan	
Oude Zutphenseweg nr 9 -13	Wilhelminaplantsoen	
Prinsenweg	Olmiuslaan	
Brinkenhorst	Rijksweg vanaf 64	
Het Ven		
Valkenbos		
De Waaij		

Bijlage 2 Leden werkgroep Dorpsontwikkelingsplan (in alfabetische volgorde):

- Jos Beumer energietransitie
- Ronald van Eck voorzitter, gezondheid en welzijn
- Andre Huykman landbouw
- Toon Kort wonen, eindredactie
- Rick Lieverse groen, natuur en landschap + landbouw
- Nellie van der Pasch wonen
- Lenie Quint welzijn
- Roeland van der Velden verkeer en mobiliteit
- Henriët Wolbers groen, natuur en landschap + mens en leefomgeving
- Eric Zuijdwijk (+) | verkeer en mobiliteit

Inzender van inhoudelijke reactie:

- Erik Assink energietransitie
- Irma Bergervoet groen, natuur en landschap
- Jan-Laurens Lasonder energietransitie
- Henk Otten, Esther de Kruif klankbordgroep verkeer

Aanmelding voor een werkgroep / wil meewerken:

Erik Assink, Irma Bergervoet, Jan-Laurens Lasonder, Hans Bouman, Ernst Hardt Aberson, Ineke van Tongeren, Jos Beumer, Kees de Lind, Bertie Ledeboer, M. Berkhout, Madelon Bolderman (landbouw), Paul Janssen, Roel Janssen

Aanmelding / wil misschien meewerken:

Auke Geerlings, Auke Mos, Bouwien Oosting, Rob Schoonbeek, Eddy Baerends, Ineke Nusselder, Gerard van Baars, Ger Hemke, Igor Reintjes, Jan Hoitink, Theo Koele, Rob Meenhuis, Mieke Doeschot, Tony Ossendorp, Tom Tieleman, Van Leeuwen